

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ЗВАНИЧНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

Год. XVI.

НЕДЕЉА 3. МАЈА 1898.

Број 18.

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАН-ПУТ

ПРЕТИПЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИЦОМ НА ОПШТИНСКИ СУД
А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ НА УРДНИКА.

ЦЕНА:

За Србију на годину	6 динара
на пола године	3 "
За стране земље на годину	9 "

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

ГРАЂАНСТВУ ВАРОШИ БЕОГРАДА.

На основу указа Његовог Величанства Краља Србије, Александра I. од 17. Априла 1898. год. и на основу члана 25. изборног закона скупштинског, суд општине београдске извештава грађане београдске, да ће се

НА ДАН 23. МАЈА 1898. ГОДИНЕ

ОДРЖАТИ У ОПШТИНСКОМ СУДУ

ИЗБОРНА СКУПШТИНА

РАДИ ИЗБОРА

ДВА ПОСЛАНИКА ЗА ВАРОШ БЕОГРАД

ЗА ТРОГОДИШЊУ СКУПШТИНСКУ ПЕРИОДУ 1897., 1898. и 1899. ГОД.

На изборној скупштини за избор народних посланика, према чл. 17. изборног закона скупштинског може бирати по-сланика за Народну Скупштину сваки српски грађанин, био рођен или прирођен, који је пунолетан и који плаћа држави грађански данак. А грађански данак сматра се да плаћа онај, који по закону о непосредном порезу плаћа преко 15 динара годишње у име непосредне порезе. У састав непосредне порезе улазе пореза на земљиште, зграде, капитал (имање) рад (приход) и личност (чл. 46. устава, чл. 123. зак. о непосредном порезу и распис господина Министра унутрашњих дела од 30. Децембра 1896. год. ПБр. 21937.)

По члану 18. изборног закона скупштинског, не могу бирати посланике:

- Скитајући се Цигани;
- Они који стоје код других у служби, под платом или издржањем, као слуге, калфе, шегрти и који плаћају испод 15 динара годишње непосредне порезе;
- Који су осуђени због злочинства, за време док се не поврате у права;

4. Који су осуђени због преступа, који доноси губитак грађанске части, за време док траје губитак права;

5. Који се налазе у затвору или притвору судском због злочинства или преступа, споменутог у тач. 3. и 4;

6. Они, који су судском пресудом осуђени да су злоупотребом своје власти, претњом, поклоном или обећањем по-клона за себе или за другога радили, да за посланика или поверионике изабран буде, или о којима се докаже, да су свој глас продали, за време докле је пресуда одредила;

7. Они, над којима је стечишице отворено, до свршетка;

8. Они, који су под старатељством;

9. Они, којима устав (последња тачка 48. члана) забрањује бирати.

Сваки пак бирач може бити изабран за народног посланика, живео у овој вароши или ма где у Србији ако има још и ових погодаба (чл. 22. зак. изборног):

- Да је навршио 30 година;
- Да плаћа годишње преко 30 дин. у име непосредне порезе; и
- Да не спада у изузете чл. 48 устава земаљског.

Сваки бирач може дати глас лично, и само једанпут и то онај, који је у азбучном списку записат (чл. 20. и 31. зак. изборног).

Бирачи, чим се изборна скупштина састане, ако их има двадесет, ако нема, а оно чим их се толико накупи, изабраће четири лица, за бирачки одбор, који ће водити бригу о целој радњи скупштине. (чл. 28. зак. изборног).

Гласање ће отпочети у 8 часова пре подне и трајати непрекидно до заласка сунца (чл. 27. и 33. изб. зак.); и тада ће бирачки одбор, ма да сви бирачи нису дошли и гласали, решити и огласити, да је изборна скупштина свршена.

Од суда општине београдске 2. Мая 1898. год. у Београду, АБр. 2896.

Деловоћ,

Урош Кузмановић с. р.

РАД ОДБОРА ОПШТИНСКОГ

РЕДОВНИ САСТАНАК

9. Априла 1898. год.

Председавао председник г. Н. Д. Стевановић, од одборника били: г.г. Голуб С. Јанић, Дамјан Стојковић, Глиша Стојановић, Којадин С. Карапић, К. Н. Лазаревић, Стеван Ивковић, Стеван Максимовић, Др. Марко Леко, Б. Димитријевић, Марко С. Петронијевић, Мијаило В. Илић, Н. И. Стаменковић, Др. Стеван Марковић, М. Савчић, М. О. Петровић, Евг. М. Чоловић, Ј. М. Јанковић, Д. М. Ђорђевић, К. П. Михајловић.

I

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 31. марта о.г. и у решењу КЊБр. 219 учињена је допуна,

да се на крају решења додаду речи: ово да се одмах учини:

II

По прочитању акта Управе вар. Београда и њених одељака, АБр. 2366, 2367, 2365, 2347, 2364, 2368, којима се траже уверења о владању и имовном стању извесних лица, одбор је изјавио,

да је Чеда Петковић чиновн. мин. војног, доброг владања и средњег имовног стања; да је Стеван Зорић берберин доброг владања и доброг имовног стања; да је Јања Димовић касапин доброг владања и сиротног имовног стања; да су му непознати: Даница, жена Јована Глушчевића, Милан Симић, Јован Јовановић, Матеја Стојковић и Танаско — Душан Јовановић цигани, Петар Јевтић и Љубомир Сарић служитељи војене академије.

III

Председник износи одбору на мишљење молбе којима се траже уверења о породичном односу и о сиротном стању.

По прочитању тих молби СТБр. 1010, 1081 и АБр. 3539, одбор је изјавио мишљење,

да се молиоцима Александру Петровићу практиканту, Евгенији С. Јовановић и Милораду Стефановићу техничару, може дати тражено уверење о њиховом породичном односу и имовном стању.

IV

По прочитању молбе Мих. Арсенијевића АБр. 1203, поднега услед решења одбора од 8. Дец. 1897. АБр. 2433/96, којом моли, да се његово земљиште не процењује понова него да се усвоји раније већ учињена процена, и по прочитању те процене од 1896. год. АБр. 2433/96 из које се види да од стране општине нико није овом процењивању присуствовао, одбор је одлучио,

да се суд општински извести, зашто није нико од стране општине присуствовао процењивању овог имања, па да поднесе одбору извештај.

V

По прочитању молбе Николе Јорганџића бив. овд. трговца АБр. 2328, одбор је решио,

да се Николи Јорганџићу издаје из општинске касе а из партије за издржавање

сиротиње на име издржавања по тридесет динара месечно од 16. Априла о. г.

VI

По прочитању молбе Милеве Николајевић удове и њене ћерке Танкосаве, које обе леже тешко болесне без икакве помоћи и без икаквих средстава, одбор је решио,

да се овим двема сиротицама Милеви Николајевић и њеној ћерки Танкосави издаје из касе општинске а из партије за издржавање сиротиње на име издржавања свега четрдесет динара сваког месеца од првог Априла 1898. год. Кад једна од њих двеју умре, онда другој да се издаје по тридесет динара месечно.

VII

По прочитању молбе Петра Стојковића овд. касапина АБр. 1928, којом подноси доказа, да је доиста извезао маст на страну, за коју тражи повраћај аренде и да је та маст добивена од свиња закланих на општинској кланици, одбор је покљањајући вере поднетим доказима решио,

да се Петру Стојковићу овд. месару врати две иљаде пет стотина деведесет и седам динара и 45 парара наплаћене аренде на маст, коју је извезао на страну у 1893. год. Ова сума да се исплати из овогодишњег прихода од свињске аренде, пошто претходно надлежна власт одобри.

VIII

По прочитању извештаја школског одбора на Западном врачу АБр. 518 и 2281, дасе Јован Богојевић пензионар не прима за школског одборника, одбор је решио,

да Јован Богојевић пензионар има и даље вршити дужност школског одборника за Западни врачар.

IX

По прочитању молбе Филипа Стојановића бакалина АБр. 2097 одбор је решио,

да се Филип Стојановић бакалин ослободи дужности црквеног тутора на новоме гробљу изабрав на његово место за тутора те цркве Драгутина Марјановића брачара.

X

По прочитању молбе Владимира Д. Губеревца одбор је решио,

да се Владимир Д. Губеревац одбије од тражења, да се ослободи дужности породничке.

XI

По прочитању молбе Ђорђа Н. Петровића трговца, АБр. 613 да се ослободи дужности приступничке, пошто је већ члан пореског одбора, одбор је решио,

да Ђорђе Н. Петровић трговац остане и даље присутник а да се ослободи дужности пореског одборника. Да на место његово буде члан пореског одбора Милорад Јанковић трговац.

Председник суда
општине београдске,

Н. Д. Стевановић с. р.

XII

По прочитању молбе Вујице Обрадиновића АБр. 723 одбор је решио,

да се молилац, Вујица Обрадиновић ослободи дужности породничке са разлога у овој молби наведених. Овлашћује се суд општински да на његово место одреди друго лице за породника, које има законе подгубе за ову дужност.

XIII

По прочитању акта г. Мин. просвете АБр. 2289 којим пита општину, који би плац свој могла општина уступити држави за грађење зграде са средњу школу, према решењу одбора општинског од 5. марта 1893. АБр. 867, одбор је одлучио,

да о овоме размисле и поднесу одбору предлог одборници г.г. К. Д. Главинић, Н. И. Стаменковић и Голуб С. Јанић. Да се умоли г. Мин. просвете, да у ову комисију одреди и једног чиновника министарства.

XIV

За остале предмете стављене на дневни ред за данашњу седницу и то: Молба Т. Н. Вучо, да сам чисти своје помијаре, молба Милића Михајловића да му се опрости кирија за општину дућане, молба Јов. Драгашевића за накнаду штете, неколико молби за проширење варошког осветљења, молба Јов. Илића за регулисање његовог имања, предлог врачарског друштва за грађење калдрме у извесним улицама, извештај комисије о прегледу планова кланицних, решење главног школског одбора о станарини београдских учитеља, — одбор је одлучио,

да се одложе за идућу седницу.

РЕДОВНИ САСТАНАК

16. Априла 1898. год.

Председавао председник г. Н. Д. Стевановић, присуствовао члан суда г. Б. Ј. Рајић, од одборника били: г.г. М. О. Петровић, Др. Стеван Марковић, Стеван Мильковић, М. Савчић, Влад. Чортановић, Стеван Максимовић, Коста Д. Главинић, Дамјан Стојковић, Голуб С. Јанић, Коста Г. Ђурив, Р. Драговић, Ј. М. Јанковић, Мих. В. Илић, М. Капетановић, Васа Николић, Др. Леко, К. Н. Лазаревић.

I

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 9. Априла 1898. год. и учињене су ове измене и допуне,

у решењу КЊБр. 232, да се извиди да ли је звата општина да присуствује процењивању имања Мих. Арсеновића и зашто није присуствовала.

У решењу КЊБр. 285, да се сва суме има вратити Петру Стојковићу из вишке прихода аренде свињске ако би се на крају године показао према буџетом предвиђеној суми.

II

Одборник г. Јана М. Јанковић пита да ли ће се и кад отпочети грађење трамвајске пруге кроз улицу Два бела голуба, јер грађани тога краја жеље да имају трамвај.

Председник је одговорио;

да је друштво вољно да ову пругу сагради, али би желело да се претходно

расправи питање о наплати таксе трошаринске на трамвајска кола, а ово се питање налази пред комисијом, која ће се позвати, да поднесе извештај.

III

Одборник г. Раденко Драговић пита зашто и по чијој наредби трошарински органи не пуштају у вароши сељаке са сировим дрвима, те сељаци морају та своја дрва у бесцење да продају каферијама ван трошаринске линије.

Председник је изјавио,

да се сељаци са сировим дрвима не пропуштају у вароши по наредби државне власти, а да ће суд општински обратити пажњу власти на то, да би требало да и месне полиц. и општинске власти, спречавају сељаке, да секу и тамане шуму.

(свршите се)

ГРАЂЕЊЕ КЕЈА И КАНАЛИЗАЦИЈЕ У БЕОГРАДУ

Поводом предлога одборника г. Милана Арсенијевића, да се одмах предузме грађење кеја на савској обали, одбор је општински у седници својој од 18. Децембра 1897. г. АБр. 7396 изабрао нарочито стручно поверилиште, да проучи како овај предлог г. Арсенијевића тако и сву досадању радњу на грађењу кеја и канализације у Београду са финансијске, правне и техничке стране и да поднесе одбору испрлан извештај.

Поверилиште то, које су састављала господа Н. И. Стаменковић, одборник и проф. Вел. Школе, Миша Марковић, инспектор државних железница, Милош Дамјановић, инжињер Мин. грађевина, Т. Селесковић одборник и проф. Велике Школе, Милан Капетановић, одборник и професор В. Школе, Милутин Ј. Марковић одборник, бив. касац. судија, Милош Савчић одборник и инжињер, Др. Радмило Лазаревић одборник и начелник санитета у пензији, Светозар Гвоздић, одборник и комесар Народне Банке и Тодор Ј. Михајловић одборник и трговац, — поднело је одбору два извештаја, већине и мањине чланова овог поверилишта, који се извештаји објављују према наредби одбора од 26. марта 1898. год. АБр. 2382:

I

Извештај већине чланова одборског поверилишта:

Суду општине вароши Београда,

На основу одборског решења потписати чланови комисије разгледали су све, што је рађено по пројектима за кеј и канализацију вароши Београда; а тако исто и уговор, који је закључен са г.г. Линдлејом и Чокеом и част нам је поднети одбору следећи извештај:

1. Предлог одборника господ. Арсенијевића не може служити као основа за даљи рад на кеју и канализацији.

2. Пошто је пројект кеја, који је израђен од грађевинског одељења а одобрен од министра грађевина, оцењен од стране позватих експерата г.г. Линдлеја и Чокеа као несигуран за сам објект, а како је и генерални план канализације изменењен од исте господе експерата, то налазимо да се према горњим пројектима не може ни оточијати грађење кеја и канализације.

3. Међутим како је доцније закључен и нарочити уговор са г.г. Линдлејом и Чокеом ради састава потребних планова за кеј и канализацију као и за надзор и управљање ових грађевина, то налазимо, да је са овим ствар свршена и да само треба прићи извршивању уговора.

Према свему овоме потписати чланови комисије предлажу одбору:

„Да се приступи извршењу овога уговора и да се г.г. Линдлеј и Чоке позову одмах да раду приступе“.

12-ог Јануара 1898. год.

у Београду

Чланови комисије
одборници

Др. Лазаревић
Свет. Ј. Гвоздић
М. Капетановић
инже. М. Савчић
М. Марковић
Милош Дамјановић

Налазим да већина комисије није испунила задатак, који је одбор општински ставио у дужност комисији; а исто тако налазим, да је уговор начињен са г.г. Линдлејом и Чокеом по све штетан по општину београдску, с тога ћу у одбору изнети своје одвојено мишљење.

12. Јануара 1898. год.

у Београду

Н. И. Стаменковић.

Био сам спречен својим пословима, те нисам могао присуствовати овој комисији, за то нисам ни потписао овај извештај.

Тодор Ј. Михајловић.

II

Извештај мањине чланова одборског поверилишта:

Одбору општине београдске,

Нисам се могао сложити са мишљењем већине ове комисије, коју је одбор одредио да проучи и да одбору исцрпо реферише о предлогу одборника г. Арсенијевића, као и о томе, шта је до сада рађено на питањима о обезбеђењу обале Савске и о канализању Београда, па ми је с тога час т поднести одбору ово одвојено мишљење.

Налазим да већина комисије није обратила довољну пажњу одлуци одборској и да извештај већине није ни у коме погледу исцрпан.

Тај факт, што је одбор изабрао комисију од десет лица, састављену из техничара, лекара, финансијста, трговаца и правника, као и смисао одлуке одборске да се досадашњи рад на поменутим питањима проучи како са техничке, тако и са финансијске, санитетске и са правне стране, сам тај факт казује, да одбор с правом очекује доиста исцрпан извештај о досадашњем раду на тим питањима.

Већина се комисије зауставила само на уговору, који је начињен између општине београдске и г.г. Линдлеја и Чокеа, па и о томе питању подноси одбору сасвим једностран извештај.

Оно што већина комисије није урадила, сматрам за своју дужност, да урадим ја, бар у главним потезима: а то у толико пре, што је моје мишљење сасвим противно мишљењу и предлогу већине.

Прво, о обезбеђењу обале савске.

Одма по довољшту наше железнице, покренуто је питање у министарству грађевина о обезбеђењу обале савске или о грађењу кеа. Тада је директор наше железнице, покојни Рихшер, у друштву са страним инжињерима, предао је министарству грађевина један пројект за грађење кеа од железничког моста до града. — Извршење кеа по томе пројекту коштало би до 12 мил. дин.

Да ли услед тако велике цене, или из каких других узрока, Министарство Грађевина није увојило тај тројект, већ је, 1888. године, поверило израду пројекта за антрапе и кеј, инжињерима Министарства Грађевина А. Кнежевићу, М. Марковићу и Ф. Лусеру. — Пре но што су дефинитивно довршили пројект, ти су инжињери послати у иностранство ради проучавања сличних грађевина. Они су у осам вароши у Угарској, Аустрији и Немачкој, разгледали већ извршена обезбеђења речних обала и магацина, и на основу утврђеног програма, израдио је Миша Марковић, детаљан пројект са предрачуном за обезбеђење обале савске од железничког моста до моста у барима, а на дужини око 1000 метара.

По томе пројекту коштало би обезбеђење обале савске на поменутој дужини до 450.000 динара.

Незгодно финансијско стање државе спречило је остварење тога пројекта и држава је тражила од општине београдске да она томе послује приступи.

Тога ради, одбор општински је 1890. године изabrao једну комисију ради руковођења израде пројекта за обезбеђење обале савске од моста у барима до града, као и за извршење тога обезбеђења. Од стране државе као њен заступник, одређено је било нарочито лице, које ће са том комисијом радити.

За израду пројекта као и за сам надзор при извршењу, ангажовала је општина инжињера Мареша и са њуме закључила уговор.

Програм и услове за израду пројекта утврдила је поменута комисија и инжињер Мареш, према томе је израдио детаљан пројект за обезбеђење поменутог дела обале савске, на дужини преко 1500 метара.

Тај је пројект усвојио одбор општински и послао је на одобрење г. Министру Грађевина.

По прегледу техничке ревизије у министарству и по прегледу Грађевинског Савета, известио је г. Министар Грађевина, Суд општински решењем својим од 29. јануара 1895. године, да је Грађевински Савет, са извесним изменама, усвојио поднет пројект и да га он одобрава с тим, да се, пошто се учине измене које је Савет учинио, може послује приступити.

По томе пројекту коштало би обезбеђење обале до 2 и по милиуна динара.

Како је у исто доба Грађевинско одељење општинско израђивало и пројект за канализање Београда то је тадања општинска управа, нашла за потребно да тражи оцену тих пројекта од страних стручних лица. Тога ради су позвани инжињери — предузимачи г. Линдлеј из Франкфурта и г. Чоке из Арау-а, као и хигијеничар доктор Смит.

Они су 5. априла 1895. године поднели заједнички извештај, у коме су за грађење кеа предложили нов начин.

У јуну, исте 1895. године расписао је суд општински јаван стечај, за израду пројекта за кеј и антрапе. Али, како су истим стечајем тражени не само пројекти за кеј и антрапе, већ је тражено и финансирање и извршење целог предузећа, а тако исто и пројекти и финансирање и извршење канала, то је тај покушај остао без резултата.

Крајем 1895. године ступио је суд општински у преговоре са предузимачима Линдлејом и Чокеом, ради израде детаљних пројекта и ради надзора над извршењем. А у Мају 1896. потписао је тадањи председник општине уговор за поменуту посао, а г.г. Линдлеј и Чоке потписали су исти уговор у Цириху Октобра исте године.

До данас по томе уговору није ништа рађено и питање о обезбеди обале савске лебди између два већ детаљно израђена и одобрена пројекта, и једног пројекта који треба тек да се израђује.

Пројекти који су код нас израђени, удељени су према финансијској снази Београда, а с обзиром на поглавиту употребу домаћег материјала и, да се приступило одма раду по томе пројекту ми би до сада имали најмање 1000 метара обезбеђене обале савске, што се могло израдити са једним делом трошаринског прихода, без нарочитог зајма. Имали би дакле и обалу обезбеђену и сачували би се од поплаве, приход трошарински био би правилно употребљен.

На место таквог рада, тражено је без оправданог разлога мишљење страних предузимача, који су предложили такво грађење кеја, које не само да не одговара финансијској снази Београда него које захтева већим делом употребу страног материјала и страних предузимача.

По предлогу г.г. Линдлеја, Чоке и Смита, коштало би извршење кеа до седам милиона динара, дакле скоро два ипо пута скупље по по оба одобрена пројекта.

Онако скуп обезбеђење обале савске немају. ни далеко богатије вароши, са знатно већим трговином но што је у Београду.

Моје је мишљење да треба остати при одобреним пројектима и приступити одма обезбеђењу обале савске, према финансијској могућности општине.

Ако би пак одбор налазио да треба израђивати нов пројект, онда има бољи и јевтинији пут да се дође до пројекта и то онаквог који ће одговорити и финансијској снази општине и потреби наше трговине, а са употребом домаћег материјала.

Тај други пут јесте јаван стечај само за израду пројекта и то према програму, који ми морамо израдити, јер ми треба да знамо шта ојемо, а не да нам странци то казују.

За исто време, за које ће г. г. Линдлеј и Чоке израдити детаљан пројекат, за исто време ће општина моћи добити јавним стечајем неколико разних пројекта и то по јефтинију цену, но што је то уговорено са поменутом господом.

Али као што сам поменуо, моје је мишљење да ће се израдом нових пројекта само отезати приступање раду.

Толико о обезбеђењу обале савске.

По другом питању о канализању Београда, рађено је ово:

У Августу 1890. године, решио је одбор општински, да се приступи изради генералног пројекта за канализање Београда и у исто доба одлучено је да се израда тога пројекта повери госп. Хобрехту из Берлина, и тадањем руководиоца грађења нашег водовода г. Смрекеру.

Оба пројектанта поднели су сваки засебно, своје пројекте у Августу 1891. године и одбор општински упутио је те пројекте на оцену комисији, састављеној из наших инжењера и лекара.

У Септембру 1892. године, комисија је поднела општани извештај о тим пројектима и предложила је, да се према поднетим генералним пројектима и према напоменама, које је комисија учинила, израда детаљног пројекта повери грађевинском одељењу општинском.

Тај извештај и предлоге у њему усвојио је одбор општински у Јуну 1893. године и грађевинско одељење је предузело израду детаљног пројекта.

У Августу 1894. године, поднео је тадањи управник грађевинског одељења, општани извештај о дотле израђеном дефинитивном пројекту за канализање и тражио је, да се тај пројекат упути на преглед и одобрење санитетском и грађевинском савету, па чим се та одобрења добију, да се распише стечај за израду главних канала скупљача, а за тим и за остале уличне канале.

Суд општински није радио по предлогу грађевинског одељења, него је позвао г. г. Линдлеја, Чокеа и Смиша, да цене све до тадање пројекте.

Та су господа у једном са свим површином извештају дала своју оцену о дотадајним пројектима и узео за основу израђен пројекат општинског грађевинског одељења, предложили су нећа преиначења тога пројекта.

Није место, да у овом извештају улазим у критику тих предложених измена, али морам поменути да се већина измена оснива или на врло површијој оцени месних прилика или на погрешним податцима. Извесне измене, које су они предложили, штетне су, а извесно знатно по скупљују цело предузеће.

После тога извештаја, следовао је у Јуну 1895. године, онај познати позив суда општинског, којим се тражила понуда ђутуре за све радове и то како за израду пројекта, тако и за финансирање и за извршење.

Кад се позиву томе није нико одазвао, онда је склоњен уговор са г. г. Линдлејем и Чокеом за израду пројекта и руководење извршењем.

Из изложенога види се, да и за канализање Београда постоји већ толико израђен пројекат, да се могло одма приступити извршењу. Да је рађено по предлогу грађевинског одељења општинског, ми би до сада имали $\frac{1}{4}$ део Београда каналисан и не би имали потребе да сада о томе говоримо. Очекивао се некакав спас од странаца, а новац намењен на те радове, трошен је на друге знане и незнане потребе.

Поводом предлога г. Арсенијевића, садањи је одбор тражио да му се реферише и о стању питања о канализању Београда, а већина комисије на супрот томе предлогу, да се одма приступи грађењу канала и обезбеђењу обале, према већ израђеним пројектима и према финансиској могућности општинској, већина комисије истакла је уговор са г. г. Линдлејем и Чокеом, као једну сметњу, која не дозвољава никакав рад у другом правцу.

На моје тражење, да комисија искаже своје мишљење бар у томе, да ли је тај уговор штетан или је користан по општину београдску, већина комисије избегла је одговор на то питање.

Такав рад већине приморава ме да уђем у

неколико и у оцену тога уговора, који је по моме мишљењу штетан по општину и са техничке стране, и са стране правне и са финансијске.

Кад се уговор пажљivo прочита, пада у очи несрћеност у погледу обавеза за поједине радове.

Тај уговор обухвата израду пројекта и све послове око руководња при извршењу кеа и канала.

Важност и скупоћа тих радова, захтевала је да се издвоје услови и програм за израду пројекта, од услова за надзор при грађењу.

Требало је утврдити одвојену награду за израду пројекта, а нарочито за случај ако општина не буде у стању да ускоро приступи самом извршењу.

Требало је утврдити рок до кога морају бити израђени детаљни пројекти, као и накнаду општини ако уговорачи г. г. Линдлеј и Чоке не одговоре својим обавезама.

По томе уговору има као основа за израду пројекта да послужи извештај од 5. Априла 1895. године. Како тај извештај садржи погрешних, штетних и врло скупих предлога, то је немогуће да тај извештај служи као основа, те према томе не би требало да је унет у уговор. Требало је најпре поднети тај извештај на оцену санитетском и грађевинском савету, па тек онда говорити о томе извештају као основи за израду детаљног пројекта.

Набрајање дужности у чл. III уговора, није потпуно; већ се, и то главнији послови имају подразумевати под итд. Уговор дакле није прецизан.

У члану V вели се како ће они имати свога заступника, кога ће они и плаћати, а одма у члану VI одређује се додатак од 15.000 динара годишње, на име плате заступника.

За спорна питања уговорено је, да ће бити меродавни суд грађевинског савета белгијског. Таква одредба не само да омаловажава наше судове, већ је и штетна по општину, која се својевољно одриче наших судова. Кад су за све државне послове меродавни наши судови и наш санитетски и грађевински савет, онда се ничим не може правдати другчији рад општине београдске.

По члану V они се обvezују да најмање један пут дођу у Београд о своме трошку и то кад они за сходно нађу. Што значи да они нису дужни више пута о своме трошку долазити.

Према уговору са г. Смрекером за грађење водовода, он је био дужан, да најмање шест пута годишње долази у Београд и да се туна бави онолико колико то потреба захтева, а и иначе на позив или захтев општине дужан је био такође о своме трошку долазити у Београд или путовати онамо, где радови водоводни буду то захтевали.

Ако се г. г. Линдлеј и Чоке сматрају као неопходно потребни, да својим искуством и знањем руководе радове око израде пројекта и извршења канала и кеа, онда је потребно условити да они чешће у Београд о своме трошку долазе и да се ту дуже време баве. А то у толико пре, што ће они обожица имати само једног заступника, који не може бити специјалиста и у грађењу канала и у грађењу кеа.

Овако, како је уговорено сада, боље би и јефтиније било, да нам г. г. Линдлеј и Чоке преноруче њиховог заступника, да га општина ангажује и плаћа, а они да долазе кад потреба захтева и да им се за сваки долазак плаћа. — Ако г. г. Линдлеј и Чоке не би пристали, да се одазивљу позиву општинском, то ће општина увек наћи друга стручна лица, која ће се позиву одазвати.

Уговором није предвиђено кад они треба да отпочну рад.

Време трајања уговора ограничено је на пет година, а одма се за тим вели, да ако између дана израде детаљног пројекта, који није одређен и дана предузимања радова, наступи већи застој од три месеца, они неће примити никакву награду, али уговор остаје и даље у снази и општина плаћа заступника и друге трошкове, које они буду имали. У тој тачци не каже се чијом кривицом може тај застој наступити, јер није искључено да застој могу изазвати и г. г. Линдлеј и Чоке. Осим тога, услед те одредбе о

застоју, уговор тај може да траје више од 10 година, јер ево већ је скоро година ипо дана, како је уговор потписан, а господа не раде уговорени посао.

При склапању уговора рачунало се на зајам и жеља је била, да се са радом што пре отпочне. Али као што знамо, нити су онда били повољни изгледи за зајам, нити су то данас. А финансиско стање општине не дозвољава, да се поменути послови могу у целом обиму извршити за пет година.

С тога није требало уговарати онако растегљив рок уговора. Требало је прецизно назначити кад уговор престаје важити, или кад се може раскинути.

Са формалне стране како сам дознао, тај уговор има недостатак у томе, што обе уgovaraјуће стране нису пред истом влашћу и у исто време изјавиле свој пристанак, него је једна потврда вршена у Београду, а друга у Цириху.

Уговор са толиким недостатцима, неможе се назвати користан уговор. На против, баш и кад би било потребно склапање уговора за израду пројекта и надзор над извршивањем, онакав уговор као што је склоњен са г. г. Линдлејом и Чокеом, донеће општини већу штету него корист.

Ако се уговор сматра за важећи и ако нема формалног или другог каквог основног правног недостатка, за раскидање уговора, то сам мишљења да треба ступити у преговоре са г. г. Линдлејом и Чокеом, за раскидање уговора.

Корисније је сада платити и извесну накнаду, па уговор раскинути, него их позвати да раде и одржати уговор у снази за дуги низ година, јер је свима нама познато, да финансије општине нису такве, да се поменути послови могу извршити за пет година у оном обиму, како је то уговором предвиђено. А исто тако врло су слаби изгледи, да ће општина моћи скоро доћи до зајма за те послове.

Ако је само стало до пројекта, онда пре свега ја тврдим да општина има већ добро израђене пројекте и за обезбеђење обале савске и за канализање Београда, а за тим ако се баш желе нови пројекти, може их општина добити и по нижу цену и у већем броју.

Што се тиче само накнаде која бисе можда имала дати г. г. Линдлеју и Чокеу, то та накнада не може бити велика, јер они нису радни отпочели. — Бојазан да ће они тражити накнаду за неке своје идеје, неоправдана је. Јер ако и има каквих особених идеја у њиховим предлозима, они су за то већ плаћени, још у Априлу 1895. године, пошто по уговору за основу целога рада треба да послужи њихов извештај од 5. Априла 1895. године.

Примањем тога уговора, не само да би се примила за општину штетна обвеза, него бисе одложило и приступање самом раду, јер уговор условљава рад са спремљеним новцем, а тога општина нема.

12. Јануара 1898. године.
у Београду

Одборник
Н. И. Стаменковић

Као члан комисије и ја усвајам у главном ово мишљење г. Стаменковића.

Милутин Ј. Марковић.

Оба су ова извештаја прочитана у одборској седници од 26. марта о. г. и одбор је решио, да се по извештају већине чланова поверишиштва пошто се претходно модифицира уговор закључен са г. г. Линдлејом и Чокеом. Потребне измене и модификације у овом уговору да предложе одбору одборници, г. г. Др. М. Т. Леко, К. Д. Главинић, М. Ј. Марковић, Ви. Чортановић и М. Савчић, као и да се упитају г. г. Линдлеј и Чоке, да ли пристају на модифицирање уговора.